

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

Nr. 4-35/1-553 din 03.03.2022

Dosar nr. 3a-945/21

Curtea Constituțională
str. Al. Lăpușneanu, nr. 28, Chișinău, Republica Moldova, MD-2004

Curtea de Apel Chișinău, vă remite sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor punctului 2, litera b) al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 1994 "cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a apensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar", în partea sintagmei-" dar nu mai mare decât media lunară prevăzută pentru militari și persoanele din corpul de comandă în ministerele de unde au fost detașați", prin prisma art. 4, art. 7, art. 16 alin. (2), art. 20, art. 23, alin. (2), art. 26, art. 46 alin. (1)-(3), art. 47, art. 54, art. 102 alin. (2) ale Constituției Republicii Moldova.

Anexă: Originalul sesizării privind ridicarea excepției de neconstituționalitate total pe 17 file și copia încheiere din 15 februarie 2022 pe 3 file.

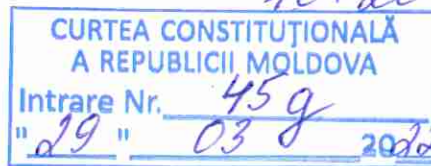
Judecătorul Curții de Apel Chișinău

Dașchevici Grigore

Ex. Grefier: Chiselița Alina

Nr. De contact: 022 635 331

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

Adresa: mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu art. 135 alin. (1), lit. a) din Constituția Republicii Moldova

Autorul excepției de neconstituționalitate

Persoană fizică

- 1. Nume - Arhip**
- 2. Prenume - Anatolie**

5. Reprezentant Avocat, în bază de mandat, Adrian Istrati,

I. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect verificarea constituționalității dispoziției punctului 2) litera b) al Hotărârii Guvernului nr.78 din 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar, în partea sintagmei – „dar nu mai mare decât media lunară prevăzută pentru militari și persoanele din corpul de comandă în ministerele de unde au fost detașați” prin prisma art. 4, art.7, art. 16 alin. (2), art. 20, art. 23 alin. (2), art. 26, art. 46 alin. (1)-(3), art. 47, art. 54 și art. 102 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

II. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI EXAMINATE DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

În procedura Curții de Apel Chișinău, judecător Grigore Dașchevici, se află pe rol cauza civilă nr. 2-20056008-02-3a-04082021, intentată la acțiunea apelantului/reclamant Arhip Anatolie către Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a stabili și achita apelantului/reclamant Arhip Anatolie Dumitru, a. n. 01.01.1977, a pensiei pentru vechimea în muncă în mărime de 10 690,6 (zece mii șase sute nouăzeci, 6) lei, începând cu data de 22.01.2020, stabilite conform Deciziei CTAS Rîșcani, mun. Chișinău nr. 92/2020/1696 din 05.02.2020.

În fapt, apelantul/reclamant Arhip Anatolie Dumitru a. n. 01.01.1977 a îndeplinit serviciul în cadrul subdiviziunilor Ministerului Afacerilor Interne în perioada de la 12.07.1995 (ordinul comandantului Academiei de Poliție „Ștefan cel Mare” a MAI nr. 102 EF. din 07.09.1995, modificat prin ordinul comandantului Academiei de Poliție „Ștefan cel Mare” a MAI nr. 82 EF/ST din 08.07.2013) până la 21.01.2020 (ordinul IGP nr. 18 EF. din 20.01.2020 cu privire la încetarea raportului de serviciu).

Vechimea calendaristică în serviciu în cadrul MAI a apelantului/reclamant Arhip Anatolie Dumitru la data concedierii (21.01.2020) din ofițer principal urmărire penală pentru cazuri excepționale al Secției urmărire penală a infracțiunilor patrimoniale a Direcției exercitare a urmăririi penale pe cazuri excepționale a Direcției generale urmărire penală a IGP al MAI (ultimul grad special deținut fiind de comisar principal), pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art. 13 lit. a) al Legii asigurării cu pensie a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23.06.1993, a constituit 24 (douăzeci și patru) ani, 06 (șase) luni și 09 (nouă) zile.

În cadrul activității sale, prin ordinul Procurorului General al R. Moldova, Eduard Harunjen, nr. 1498-p din 30.11.2017, apelantul/reclamant Arhip Anatolie, ofițer principal de urmărire penală pentru CE al SUP IP a DEUP a DGUP a IGP, comisar principal, a fost detașat în funcție de ofițer de urmărire penală în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale pentru o perioadă de 5 (cinci) ani, de la 04.12.2017.

Prin același ordin s-a ordonat achitarea apelantului/reclamant Arhip Anatolie salariul de bază lunar, în mărime de 2 (două) salarii medii pe economie realizate în anul precedent.

Prin ordinul IGP al MAI nr. 552 ef. din 11.12.2017 apelantul/reclamant Arhip Anatolie a fost detașat pe o perioadă de 5 (cinci) ani, în cadrul Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale de la 04.12.2017.

Prin același ordin a fost stabilită achitarea plăților salariale conform art. 9 alin. (6) din Legea nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură.

Prin ordinul nr. 59-p din 14.01.2020, emis de Procurorul General al R. Moldova, Alexandru Stoianoglo, a fost ordonată încetarea detașării apelantului/reclamant Arhip Anatolie, ofițer principal de urmărire penală pentru cazuri excepționale a Direcției generale urmărire penală a Inspectoratului General de Poliție, detașat în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, de la 20.01.2020.

Prin ordinul IGP al MAI nr. 18 ef. din 20.01.2020 a fost dispusă încetarea raportului de serviciu al funcționarului public cu statut special, în corespundere cu Legea privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne nr. 288/2016:

b) conform art. 38 alin. (1), lit. c) (după acumularea vechimii în muncă se permite dreptul la pensie, cu excepțiile stabilite de prezenta lege):

501183 al comisarului principal Arhip Anatolie Dumitru (R-037508), ofițer principal urmărire penală pentru cazuri excepționale al Secției urmărire penală a infracțiunilor patrimoniale a Direcției exercitare a urmăririi penale pe cazuri excepționale a Direcției generale a urmăririi penale a IGP al MAI, cu achitarea compensației bănești pentru concediile de odihnă anuale neutilizate și a indemnizației unice în conformitate cu art. 49 alin. (2) din Legea nr. 288/2016, de la 21.01.2020 (770101).

În legătură cu acest fapt, la data de 24.01.2020 apelantul/reclamant Arhip Anatolie s-a adresat către Casa Națională de Asigurări Sociale, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Rîșcani, mun. Chișinău cu o cerere, prin care a solicitat calcularea și stabilirea pensiei.

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Rîșcani, mun. Chișinău din 05.02.2020 a fost admisă cererea apelantului/reclamant și stabilită pensia pentru vechimea în muncă a apelantului/reclamant Arhip Anatolie în cuantum de 10 690,6 (zece mii șase sute nouăzeci, 6) lei.

La data de 21.02.2020 apelantul/reclamant a fost informat de CTAS Rîșcani mun. Chișinău despre faptul restituirii de la CNAS a dosarului de pensionare nr. 398088, din motiv că este necesar a fi stabilită pensia în baza certificatului despre întreținerea bănească, eliberat de instituția de forță (IGP al MAI) și nu în baza certificatului despre întreținerea bănească, întocmit de Procuratura Generală, pe care reclamantul l-a atașat cu alte acte la data de 24.01.2020, conform cererii depuse la CTAS Rîșcani mun. Chișinău, întru stabilirea pensiei pentru vechime în muncă, conform Legii nr. 1544 din 23.06.1993, art. 13 lit. a).

La data de 24.02.2020 apelantul a înaintat o cerere către IGP al MAI, prin care a solicitat să-i fie eliberat certificatul despre întreținerea bănească pentru ultimele 12 luni de activitate (01.01.2019 – 31.12.2019).

Prin răspunsul IGP al MAI nr. 34/5-A-16/20 din 03.03.2020 apelantul a fost informat că potrivit prevederilor art. 72 Codul Muncii (1) Salarizarea, în caz de detașare, va fi efectuată de unitatea la care va lucra salariatul. În cazul în care aceasta se află în imposibilitate de plată, obligația de retribuire a muncii prestate revine unității care a dispus detașarea cu dreptul la acțiune de regres împotriva unității în care a fost detașat salariatul.

(2) Dacă, la noul loc de muncă, condițiile de salarizare sau timpul de odihnă diferă de cele de care beneficia salariatul la unitatea care a dispus detașarea, salariatului i se vor aplica condițiile mai favorabile.

Conform prevederilor art. 34 alin. (1) al Legii nr. 288/2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne *detașarea funcționarului public cu statut special, ca modalitate de modificare a raportului de serviciu, se efectuează printr-un ordin al angajatorului sau al persoanei împuternicite de către acesta, cu acordul scris al funcționarului și în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare.*

Potrivit prevederilor art. 34 alin. (2) lit. a) al aceluiași act normativ *funcționarul public cu statut special poate fi detașat:*

a) la instituții din Republica Moldova, în temeiul unei hotărâri a Parlamentului, prin decretul Președintelui Republicii Moldova, în temeiul unei hotărâri a Guvernului, al unui ordin al ministrului afacerilor interne, al angajatorului sau al persoanei împuternicite de către acesta.

Conform prevederilor alineatelor (3)-(6) al legii menționate prezumă că: *detașarea funcționarului public cu statut special se efectuează în termenele și condițiile stabilite de legislația în vigoare.*

În perioada detașării, funcționarul public cu statut special își păstrează statutul special și beneficiază de drepturile stabilite prin prezenta lege și prin alte acte normative.

Dacă salarizarea pentru funcția în care este detașat funcționarul public cu statut special diferă de cea de la locul de muncă de bază, funcționarul beneficiază de condițiile cele mai avantajoase.

Detașarea funcționarului public cu statut special de la Ministerul Afacerilor Interne în grupurile de urmărire penală pe cauzele penale exercitate de procurori sau ofițeri de urmărire penală din alte organe de urmărire penală se realizează cu respectarea legislației în vigoare.

În același răspuns IGP al MAI au făcut referire și la art. 6 din Legea nr. 159 din 07.07.2016 cu privire la procuraturile specializate conform căruia (1) *În cadrul procuraturii specializate activează ofițeri de urmărire penală, ofițeri de investigații, consultanți, specialiști, personal tehnic și administrativ în limita posturilor prevăzute în statul de personal aprobat de procurorul-șef al procuraturii specializate.*

(2) *Numărul procurorilor din cadrul procuraturii specializate este stabilit de către Consiliul Superior al Procurorilor la propunerea Procurorului General, în coordonare cu procurorul-șef al procuraturii specializate.*

(3) *Transferul procurorului dintr-un oficiu sau o reprezentanță teritorială a procuraturii specializate în alta se face prin ordinul procurorului-șef, cu acordul procurorului vizat.*

(4) *Salarizarea personalului procuraturii specializate, inclusiv a celui detașat, se efectuează din bugetul procuraturii specializate.*

În final, făcând referire la actele enunțate supra IGP al MAI a comunicat că eliberarea certificatului privind solda bănească pentru perioada de activitate 01.01.2019-31.12.2019, primită în ultimul an de activitate detașat la Procuratura Generală, poate fi eliberat de subdiviziunea de unde apelantul a beneficiat de drepturile salariale.

Răspunsul în cauză a fost anexat la cererea apelantului din 04.03.2020, adresată Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care apelantul a solicitat acceptarea deciziei emise de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Rîșcani mun. Chișinău nr. 92/2020/1696 privind stabilirea pensiei pentru vechimea în muncă în baza actelor anexate, conform cererii depuse la data de 24.01.2020.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. A-643/20 din 27.04.2020, apelantul a primit refuz la cererea prealabilă. Casa Națională de Asigurări Sociale în refuzul său a făcut referire la art. 44 al Legii nr. 1544 din 23.06.1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și pct. 2 lit. b) al Hotărârii Guvernului nr. 78 /1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și îndemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, potrivit căreia: „*Pensiile militarilor și ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne corpului de ofițeri și subofițeri al Poliției de Frontieră*

colaboratorii Centrului Național Anticorupție și ale funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare se calculează din următoarele tipuri de drepturi bănești:

b) pentru militarii din corpul de ofițeri și persoanele din corpul de comandă (cu excepția inferiorilor) din organele afacerilor interne corpul de ofițeri al Poliției de Frontieră colaboratorii Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, detașați pentru a lucra în ministere, departamente, instituții și organizații civile, cu menținerea în serviciul militar activ sau în serviciul organelor afacerilor interne sau în serviciul Poliției de Frontieră în serviciul organelor Centrului Național Anticorupție, care au fost remunerați în modul și cuantumul stabilit pentru colaboratorii ministerelor, departamentelor, instituțiilor și organizațiilor nominalizate - din salariul de funcție stabilit militarilor din corpul de ofițeri sau persoanelor din corpul de comandă al organelor afacerilor interne persoanelor din corpul de ofițeri al Poliției de Frontieră colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare pentru exercitarea unor funcții similare în ministerele de unde au fost detașați, salariul pentru gradul militar (special), sporul procentual pentru vechime în muncă, primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente, primite în ultimul an de serviciu, dar nu mai mare decât media lunară prevăzută pentru militari și persoanele din corpul de comandă în ministerele de unde au fost detașați.”

Ne fiind de acord cu răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. A-643/20 din 27.04.2020, pe care apelantul/reclamant l-a primit prin intermediul poștei electronice la data de 30.04.2020, la 26 mai 2020, reclamantul/apelant Arhip Anatolie a depus cerere de chemare în judecată către CNAS și Casa Teritorială de Asigurări Sociale Rîșcani mun. Chișinău cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea autorității publice de a stabili și achita pensia și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 10.06.2021 acțiunea apelantului/reclamant a fost respinsă ca neîntemeiată. În motivarea hotărârii instanța de fond a indicat aceleași argumente invocate de Casa Națională de Asigurări Sociale și anume prevederile **pct. 2 lit. b) al Hotărârii Guvernului nr. 78 /1994** cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare. Potrivit căreia: „Pensiile militarilor și ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne corpului de ofițeri și subofițeri al Poliției de Frontieră colaboratorii Centrului Național Anticorupție și ale funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare se calculează din următoarele tipuri de drepturi bănești:

b) pentru militarii din corpul de ofițeri și persoanele din corpul de comandă (cu excepția inferiorilor) din organele afacerilor interne corpul de ofițeri al Poliției de Frontieră colaboratorii Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, detașați pentru a lucra în ministere, departamente, instituții și organizații civile, cu menținerea în serviciul militar activ sau în serviciul organelor afacerilor interne sau în serviciul Poliției de Frontieră în serviciul organelor Centrului Național Anticorupție, care au fost remunerați în modul și cuantumul stabilit pentru colaboratorii ministerelor, departamentelor, instituțiilor și organizațiilor nominalizate - din salariul de funcție stabilit militarilor din corpul de ofițeri sau persoanelor din corpul de comandă al organelor afacerilor interne persoanelor din corpul de ofițeri al Poliției de Frontieră colaboratorilor Centrului Național

Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare pentru exercitarea unor funcții similare în ministerele de unde au fost detașați, salariul pentru gradul militar (special), sporul procentual pentru vechime în muncă, primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente, primite în ultimul an de serviciu, dar nu mai mare decât media lunară prevăzută pentru militari și persoanele din corpul de comandă în ministerele de unde au fost detașați.”

III. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

1. Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 16

Egalitatea

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

- (1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.
- (2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.
- (3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alin.(2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 102

Actele Guvernului

(2) Hotărîrile se adoptă pentru organizarea executării legilor.

2. Prevederile relevante ale Legii nr. 1544 din 23.06.1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri

Articolul 1. Tipurile de asigurare cu pensii

(1) Militarii care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar și în organele afacerilor interne.

Articolul 2. Condițiile de asigurare cu pensii

(1) Militarilor, **persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne**, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu.

Articolul 8. Mijloacele de plată a pensiilor, ajutoarelor bănești și compensațiilor

Pensiile, ajutoarele bănești și compensațiile se plătesc de la bugetul de stat.

Articolul 13. Condițiile de stabilire a pensiei

Dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au:

a) militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, **persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne**, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, care la 1 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puțin 20 de ani și 6 luni. În fiecare an ulterior, vechimea în serviciu se majorează, până la atingerea vechimii în serviciu de 25 de ani, conform următorului tabel:

De la 1 iulie	Vechimea în serviciu
2011	20 ani 6 luni
2012	21 ani
2013	21 ani 6 luni
2014	22 ani
2015	22 ani 6 luni
2016	23 ani
2017	23 ani 6 luni
2018	24 ani
2019	24 ani 6 luni
2020	25 ani

Articolul 14. Mărimea pensiilor

Mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabilește în următoarele proporții:

a) pentru militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, **pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne**, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, care au o vechime în serviciu stabilită la art. 13 lit. a) – 50 procente din suma soldei, iar pentru cei pensionați pentru limită de vârstă sau din motive de boală – 55 procente din suma soldei; pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art.13 lit. a) – 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume;

Articolul 44. Cîştigul (solda) din care se calculează pensia

(1) Pensia pentru militarii care au satisfăcut serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi pentru familiile lor se calculează din solda acestora.

(2) Pensia pentru persoanele menţionate se calculează din salariul funcţiei, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum şi din media lunară a altor recompense, plăţi, sporuri şi suplimente **primite în ultimul an de serviciu**, cu excepţia plăţilor compensatorii şi a indemnizaţiei băneşti unice în mărimea sumei mijloacelor băneşti de întreţinere pe un an.

Articolul 48. Stabilirea pensiilor

Pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, ale funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, ale ofiţerilor de protecţie şi colaboratorilor organelor securităţii statului, Centrului Naţional Anticorupţie şi ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Naţională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

Articolul 49. Solicitarea pensiei

(1) Militarii în termen, militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare ofiţerii de protecţie şi colaboratorii organelor securităţii statului, Centrului Naţional Anticorupţie şi membrii familiilor acestora depun cerere de stabilire a pensiei la organul de asigurări sociale.

(2) Acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie, emisă de organul de asigurări sociale în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare.

(3) Organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticităţii actelor ce confirmă vechimea în serviciu şi solda (cîştigul), eliberate de organele abilitate.

Articolul 50. Termenele de stabilire a pensiilor

(1) Pensiile se stabilesc:

b) pentru militarii care au satisfăcut serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi pentru funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare – de la data eliberării din serviciu, dar nu mai devreme de ultima zi în care au fost asiguraţi cu soldă,

3. Argumentele în sprijinul afirmațiilor menționate supra

După cum s-a menționat, prezenta sesizare are ca obiect controlul verificării constituționalității dispoziției punctului 2) litera b) al Hotărârii Guvernului nr.78 din 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar, în partea sintagmei – **„dar nu mai mare decât media lunară prevăzută pentru militari și persoanele din corpul de comandă în ministerele de unde au fost detașați”** prin prisma art. 7, art. 16 alin. (2), art. 20, art. 23 alin. (2), art. 26, art. 46, art. 47, art. 54 și art. 102 alin. (2) ale Constituției Republicii Moldova.

În speță, organele de asigurări sociale refuză stabilirea și calcularea pensiei pentru vechimea în muncă a apelantului/reclamant Arhip Anatolie în conformitate cu prevederile de art. 44 alin. (2) al *Legii nr. 1544 din 23.06.1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri* potrivit căreia: „Pensia pentru persoanele menționate se calculează din salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an”, motivul refuzului fiind acela că apelantul/reclamant în ultimii doi ani de activitate a fost detașat în cadrul Procurturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, iar potrivit pct. 2 lit. b) al Hotărârii Guvernului nr. 78 /1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, potrivit căreia: „Pensiile militarilor și ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne corpului de ofițeri și subofițeri al Poliției de Frontieră colaboratorii Centrului Național Anticorupție și ale funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare se calculează din următoarele tipuri de drepturi bănești:

b) pentru militarii din corpul de ofițeri și persoanele din corpul de comandă (cu excepția inferiorilor) din organele afacerilor interne corpul de ofițeri al Poliției de Frontieră colaboratorii Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, detașați pentru a lucra în ministere, departamente, instituții și organizații civile, cu menținerea în serviciul militar activ sau în serviciul organelor afacerilor interne sau în serviciul Poliției de Frontieră în serviciul organelor Centrului Național Anticorupție, care au fost remunerați în modul și quantumul stabilit pentru colaboratorii ministerelor, departamentelor, instituțiilor și organizațiilor nominalizate - din salariul de funcție stabilit militarilor din corpul de ofițeri sau persoanelor din corpul de comandă al organelor afacerilor interne persoanelor din corpul de ofițeri al Poliției de Frontieră colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare pentru exercitarea unor funcții similare în ministerele de unde au fost detașați, salariul pentru gradul militar (special), sporul procentual pentru vechime în muncă, primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente, primite în ultimul an de serviciu, **dar nu mai mare decât media lunară prevăzută pentru militari și persoanele din corpul de comandă în ministerele de unde au fost detașați.”**

Considerăm că sintagma „dar nu mai mare decât media lunară prevăzută pentru militari și persoanele din corpul de comandă în ministerele de unde au fost detașați” din conținutul punctului 2) litera b) al Hotărârii Guvernului nr.78 din 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar, contravine prevederilor art.art. 4, art.7, art. 16 alin. (2), art. 20, art. 26, art. 46 alin.(1)-(3), art. 47, art. 54 și art. 102 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

În același timp, articolul 44 al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, pensia pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri se calculează din: salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an.

Prin prisma articolelor 71 și 72 ale Codului muncii, articolului 34 al Legii nr. 288/16.12.2016, privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, dar și al articolelor 2 și 44 ale Legii nr. 1544 din 23.06.93 privind asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, solicitantul a dobândit dreptul de a-i fi calculată pensia anume din plățile salariale de facto primite de la locul său de muncă unde a fost detașat. Nici o altă limitare a acestui drept, prin lege nu este stabilit.

Totodată, prin conținutul literei b) al punctului 2) al Hotărârii Guvernului nr.78 din 1994 se introduce o condiție suplimentară în ce privește stabilirea mărimii pensiei, condiție care nu se regăsește în textul la articolele 2 și 44 ale Legii nr. 1544 din 23.06.93 privind asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, așa cum și nici în altă normă din această Lege.

Articolul 7 al Legii nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, stabilește că forța juridică a actelor normative se stabilește în funcție de competența și statutul autorității publice emitente, precum și de categoria actului. Limitele de competență privind adoptarea, aprobarea sau emiterea actelor normative sânt stabilite de Constituția Republicii Moldova, de Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern și de alte acte normative.

Articolul 14 al Legii cu privire la actele normative, precum și articolul 102 din Constituție, stabilește că Guvernul adoptă hotărâri în vederea executării legilor. Prin urmare, normele citate nu prevăd că prin hotărâre de Guvern se poate suplini șirul condițiilor prevăzute de lege pentru dobândirea unui drept cu alte condiții decât cele prevăzute expres prin lege, iar prin aceasta să se limiteze posibilitatea aplicării (executării) legii.

Prin urmare, consacrarea unui drept al solicitantului prin text de lege (cel din articolul 44 al Legii nr. 1544 din 23.06.93 privind asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri), nu poate fi știrbit sau limitat printr-o hotărâre de Guvern, care potrivit prevederilor articolului 102 din Constituție, se adoptă în vederea executării legilor și nu pentru limitarea executării acestor legi.

Prin urmare, constatând consacrarea dreptului de a-i fi calculată solicitantului dreptul la pensie din cuantumul prevăzut la articolul 44 al Legii nr. 1544 din 1993, și anume din „...salariului funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an”, unde acesta poate pretinde să i se aplice norma prevăzută de articolul 44 al Legii nr. 1544 din 1993, iar prin conținutul literei b) al punctului 2) al Hotărârii Guvernului nr.78 din 1994, acest drept al său este îngrădit prin a fi limitat cu mărimea ”mediei lunare prevăzută pentru militari și persoanele din corpul de comandă în ministerele de unde au fost detașați” prevăzută la această hotărâre de Guvern.

Mai mult ca atât, articolele 71 și 72 ale Codului muncii, dar și articolul 34 al Legii nr. 288/16.12.2016, privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne stabilesc **că dacă, la noul loc de muncă, condițiile de salarizare sau timpul de odihnă diferă de cele de care beneficia salariatul la unitatea care a dispus detașarea, salariatului i se vor aplica condițiile mai favorabile.**

Hotărârea Guvernului nr. 78/1994 a fost adoptată pentru a stabili modalitatea punerii în aplicare a Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, dar în același timp Hotărârea Guvernului nr. 78/1994 conform doctrinei teoriei generale a dreptului este un act normativ subordonat al unui act legislativ, în situația în care pe parcursul anilor Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne a suferit mai multe modificări și ajustări la legislația Uniunii Europene, Hotărârea Guvernului nr. 78/1994 urma a fi ajustată la prezenta lege, în caz contrar, prevederile legii organice sunt obligatorii pentru executare, iar prevederile Hotărârii Guvernului nr. 78/1994, care sunt contrare legii organice, își pierd actualitatea și nu poate provoca efecte juridice.

În prezent, la situația de fapt creată, CNAS face trimitere la pct. 2 lit. b) din HG 78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul administrației penitenciare, care însă nu este actuală, nu este racordată la actele normative în vigoare, menționate mai sus, existând mai multe discrepanțe.

Despre neconcordanțele existente în HG 78/1994 s-a referit și Curtea de Conturi, care în Hotărârile nr. 26 din 29.05.2018 și nr. 98 din 21.12.2018 a menționat următoarele aspecte, care reglementează procesul de stabilire, acordare și recalculare a pensiilor și care necesită ajustări, informând în acest sens **Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Casa Națională de Asigurări Sociale, Ministerul Finanțelor și Agenția Servicii Publice** pentru implementarea recomandărilor din Rapoartele de audit, cu determinarea acțiunilor concrete în vederea înlăturării problemelor, deficiențelor și neconformităților constatate, precum și cu stabilirea termenelor concrete și a persoanelor responsabile de implementarea acestora.

Astfel, conform pct. 4.1.2 (***Procedura de stabilire și plată a pensiilor structurilor de forță de către CNAS necesită a fi reglementată și îmbunătățită***) din Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar 2017 (Hotărârea nr. 26 din 29.05.2018) este specificat faptul că **“Stabilirea drepturilor la pensii pentru acest contingent de beneficiari este un proces destul de complex, dat fiind faptul că la unii beneficiari vechimea în muncă stabilește anumite avantaje, iar soldele bănești conțin anumite sporuri ce țin de specificul de activitate al unor categorii aparte de personal din organele indicate și care pot fi confirmate doar de instituțiile în cadrul cărora au activat solicitanții. Reglementările**

la acest capitol nu conțin prevederi exhaustive privind modul de calcul al pensiilor și privind documentele necesare. Deci, nu este stabilit ce acte originale, copii ale documentelor confirmative trebuie să fie anexate în dosarul de pensionare, care ar servi drept bază la stabilirea pensiilor.”

Totodată, conform pct. 4.9.2. din Raportul auditului conformității acordării pensiilor în Republica Moldova din 21.12.2018 este menționat că “... de la 01.12.2018 este în vigoare Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270 din 23.11.2018, care specifică reguli și proceduri noi de stabilire a salariilor și, respectiv, alte noțiuni privind componentele salariului lunar și plățile suplimentare. În acest context, urmează ca actele legislative și normative privind veniturile salariale ale colaboratorilor instituțiilor de forță să fie aduse în concordanță.”

Similar, Secretarul General de Stat din cadrul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Boris Gîlca, la data de 30.10.2018, a fost înregistrată cu nr. de ieșire 16/2924 din 30.10.2018 în Cancelaria de Stat nota informativă, cu anexa: proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de stabilire și plată a pensiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului administrației penitenciare, ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și familiilor acestora, în care a menționat că „Proiectul de Hotărâre de Guvern este elaborat pentru implementarea recomandării nr. 4.1.2 din Hotărârea Curții de Conturi nr. 26 din 29 mai 2018, prin care se recomandă Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să asigure implementarea procesului și modului de stabilire a prestațiilor pentru pensionarii din rândurile structurilor de forță, cu stipularea documentelor și formatelor unice ale documentelor prezentate de structurile de resort, în scopul responsabilizării acestora și prezentării unor date veridice, complete și suficiente pentru stabilirea dreptului la tipul de prestație solicitat. Totodată, proiectul Hotărârii de Guvern are ca scop soluționarea problemelor apărute în procesul stabilirii, calculării și plății pensiilor acestor categorii de persoane. Obiectivul proiectului este perfecționarea cadrului normativ în vederea aplicării uniforme a legislației în domeniu... Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi: Proiectul propune abrogarea pct. 1-10 din HG 78/1994 care la moment conține norme învechite privitor la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor , persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor CNA și sistemului penitenciar”, care până în prezent așa și nu a fost ajustată acestui cadru legislativ.

Generalizând cele expuse supra, considerăm că prin prevederile literei b) al punctului 2) al Hotărârii Guvernului nr. 78 ”Cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare” din 21.02.94, prin care se stabilește că ”pentru militarii din corpul de ofițeri și persoanele din corpul de comandă (cu excepția inferiorilor) din organele afacerilor interne, corpul de ofițeri al Poliției de Frontieră, colaboratorii Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, detașați pentru a lucra în ministere, departamente, instituții și organizații civile, cu menținerea în serviciul militar activ sau în serviciul organelor afacerilor interne, sau în serviciul Poliției de Frontieră, în serviciul organelor Centrului Național Anticorupție care au fost remunerați în modul și cuantumul stabilit pentru colaboratorii ministerelor, departamentelor, instituțiilor și organizațiilor nominalizate – din salariul de funcție stabilit militarilor din corpul de ofițeri sau persoanelor din corpul de comandă al organelor afacerilor interne, persoanelor din corpul de ofițeri al Poliției de Frontieră, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu

statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare pentru exercitarea unor funcții similare în ministerele de unde au fost detașați, salariul pentru gradul militar (special), sporul procentual pentru vechime în muncă, primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente, primite în ultimul an de serviciu, dar nu mai mare decât media lunară prevăzută pentru militari și persoanele din corpul de comandă în ministerele de unde au fost detașați”, se încalcă dreptul reclamantului/apelantului la stabilirea pensiei, prevăzut în articolul 44 al Legii nr. 1544 din 1993 privind asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri), unde nu este reglementată o astfel de limitare.

Potrivit prevederilor art. 47 alin. (1) din Constituție, statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

În conformitate cu prevederile art. 2 alin.(1) din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Republica Moldova s-a angajat să acționeze atât prin propriul său efort, cât și prin asistență și cooperare internațională, în special, pe plan economic și tehnic, folosind la maximum resursele sale disponibile, pentru ca exercitarea deplină a drepturilor recunoscute în Pact să fie asigurate progresiv prin toate mijloacele adecvate, inclusiv prin adoptarea de măsuri legislative.

La determinarea temeiurilor juridice, a condițiilor de acordare a pensiilor, legiuitorul este obligat să țină cont de faptul că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente.

Cu referire la încălcarea articolului 46 din Constituție, prin care se garantează dreptul de proprietate, Curtea Constituțională, în jurisprudența sa, de asemenea a stabilit că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și, respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică.

La fel, Curtea Europeană a stabilit că art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, se aplică doar pentru bunurile actuale ale unei persoane. Astfel, veniturile viitoare nu pot fi considerate „bunuri”, cu excepția cazului în care dreptul a fost deja câștigat sau este sigur că va fi plătit (a se vedea, spre exemplu, *Koivusaari și alții v. Finlanda*, decizie din 23 februarie 2010, nr. 20690/06). Cu toate acestea, în anumite circumstanțe, o „speranță legitimă” de a obține un „bun” poate beneficia, de asemenea, de protecția art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

Dacă interesul patrimonial în cauză este de ordinul creanței, el nu poate fi considerat o „valoare patrimonială”, decât dacă are o bază suficientă în dreptul intern, spre exemplu atunci când este confirmat printr-o jurisprudență bine stabilită a instanțelor (*Kopecky v. Slovacia [MC]*, par. 52, *Dumitru David și alții v. România*, cererea nr. 54577/07).

Totodată, Curtea Europeană a statuat că statele se bucură de o marja largă de apreciere în reglementarea politicilor lor sociale, inclusiv dreptul de a-și reglementa în mod independent sistemul de pensii (*Janković v. Croația*, decizie din 12 octombrie 2000).

Suprimarea dreptului de a primi pensie prin norma contestată, fiind contrară art. 46 și 47 din Constituția Republicii Moldova, precum și articolului 1 din Protocolul 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care protejează drepturi fundamentale (dreptul la asigurare socială și dreptul de proprietate), încalcă și prevederile art. 54 din Constituția Republicii Moldova, care prevede în alin.(1) că *”În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.”*

Având în vedere faptul că potrivit prevederilor articolului 102 din Constituția Republicii Moldova, dar și potrivit articolului 14 al Legii cu privire la actele normative, Guvernul adoptă hotărâri pentru organizarea executării legilor, ci nu pentru limitarea aplicării acestora, sintagma dispoziției punctului 2) litera b) al Hotărârii Guvernului nr.78 din 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar, în partea sintagmei – „dar nu mai mare decât media lunară prevăzută pentru militari și persoanele din corpul de comandă în ministerele de unde au fost detașați” contravine art. 102 din Constituția Republicii Moldova.

IV. DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Aparent situația dreptului la pensie a fost examinată în mai multe rânduri de către Curtea Constituțională.

Într-un caz, prin Hotărârea nr. 19 din 29 aprilie 1999, Curtea Constituțională a declarat drept neconstituționale prevederile art. 52 și Anexa nr. 23 la Legea bugetului de stat pe anul 1999 nr. 216-XIV din 12 decembrie 1998, care suspendau integral sau parțial prevederile actelor normative referitoare la unele garanții sociale pentru colaboratorii de poliție, militari, procurori, funcționari publici, judecători, precum și pentru alte categorii de lucrători.

În Hotărârea nr. 27 din 18 mai 1999, Curtea Constituțională a apreciat ca fiind neconstituționale prevederile art. 17, art. 23 și art. 50 alin. (4) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, prin care pensionarilor care realizau venituri pasibile de asigurări sociale de stat li se suspenda suma de pensie care depășea dublul pensiei minime pentru limita de vârstă, menționând că îngrădirea dreptului pensionarilor ce realizează alte venituri de a primi pensia, contrazice dispozițiilor art. 47 alin. (2) din Constituție și anihilează însăși destinația și sensul asigurării cu pensii.

Prin Hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000, Curtea a declarat neconstituționale unele prevederi ale actelor normative în redacția Legii nr. 552-XIV din 28 iulie 1999, care încălcau drepturile de pensie ale judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici dobândite anterior în mod licit.

Urmează de reținut, că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

V. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Reieșind din considerentele expuse în sprijinul sesizării și în conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 39 din Codul jurisdicției Constituționale nr. 502/1995,

solicit Înaltei Curți:

1. Declararea sesizării ca fiind admisibilă.
2. Exercițarea controlului constituționalității.
3. Admiterea excepției de neconstituționalitate a sintagmei - „dar nu mai mare decât media lunară prevăzută pentru militari și persoanele din corpul de comandă în ministerele de unde au fost detașați” din punctul 2) litera b) al Hotărârii Guvernului nr.78 din 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor,

persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar, deoarece contravine dispozițiilor art.4, art.7, art. 16 alin. (2), art. 20, art. 23 alin. (2), art. 26, art. 46 alin.(1)-(3), art. 47, art. 54 și art. 102 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

VI. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe onoare că informațiile prezentate Curții în prezenta sesizare sunt veridice.

Cu considerațiune,

Autorul sesizării

Anatolie Arhip

ÎN C H E I E R E

15 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Bostan Angela
Mîra Ghenadie și Dașchevici Grigore

examinând în procedură scrisă cererea înaintată de apelantul Arhip Anatolie privind ridicarea excepției de neconstituționalitate,

în cadrul examinării în ordine de apel a cauzei de contencios administrativ la acțiunea înaintată de Arhip Anatolie către Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale Rîșcani mun. Chișinău, privind:

- anularea deciziei din 13.04.2020 de schimbare a pensiei nr. 2020/92/2501, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Chișinău, Rîșcani;
- anularea refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. A-643/20 din 27.04.2020;
- obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a stabili și achita reclamantului Arhip Anatolie a pensiei pentru vechimea în muncă în mărime de 10 690,60 lei, începând cu data de 22.01.2020, stabilită conform Deciziei CTAS Rîșcani mun. Chișinău nr. 92/2020/1696 din 05.02.2020;
- încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 4500 lei

c o n s t a t ă :

La 26 mai 2020 Arhip Anatolie a depus o cerere de chemare în judecată către Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale Rîșcani mun. Chișinău, solicitând anularea deciziei din 13.04.2020 de schimbare a pensiei nr. 2020/92/2501, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Chișinău, sect. Rîșcani; anularea refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. A-643/20 din 27.04.2020; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a stabili și achita reclamantului Arhip Anatolie a pensiei pentru vechimea în muncă în mărime de 10 690,60 lei începând cu data de 22.01.2020, stabilită conform Deciziei CTAS Rîșcani mun. Chișinău nr. 92/2020/1696 din 05.02.2020; încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 4500 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 10 iunie 2021, acțiunea înaintată de Arhip Anatolie a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 127).

La data de 15 iunie 2021 Arhip Anatolie și reprezentantul acestuia avocatul Istrati Adrian, au contestat cu apel hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 10 iunie 2021, solicitând casarea acesteia și emiterea unei decizii prin care acțiunea să fie admisă (f.d. 131).

La data de 14 februarie 2022 apelantul Arhip Anatolie a depus o cerere, prin care a solicitat sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind verificarea constituționalității dispoziției punctului 2) litera b) al Hotărârii Guvernului nr.78 din 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar, în partea sintagmei - „dar nu mai mare decât media lunară prevăzută pentru militari și persoanele din corpul de comandă în ministerele de unde au fost detașați”, prin prisma art. 4, art. 7, art. 16 alin. (2), art. 20, art. 23 alin. (2), art. 26, art. 46 alin.(1)-(3), art. 47, art. 54 și art. 102 alin. (2) ale Constituției Republicii Moldova (f.d. 217-219).

Art. 230 din Codul administrativ prevede expres că, încheierile judecătorești care se motivează se emit în procedură scrisă. Prin urmare, Colegiul a dispus examinarea chestiunii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în procedură scrisă.

Studiind cererea depusă de Arhip Anatolie privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, Colegiul consideră că cererea urmează a fi admisă cu remiterea sesizării spre examinare Curții Constituționale, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Conform prevederilor art. 12¹ alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amînă pledoariile.

Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere, care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Conform paragrafului 82 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. În paragraful 83 din hotărârea menționată, Curtea a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată că, la caz sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) Cod de procedură civilă.

Astfel, obiectul excepției de neconstituționalitate, intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către partea în proces, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei, și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale pe acest obiect, motiv din care cererea înaintată urmează a fi admisă.

Or, cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normelor contestate, depusă de apelantul, constituie o prerogativă a acestuia, iar prin ignorarea demersului de ridicare a excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța constituțională, judecătorul ordinar ar dobîndi prerogative improprie instanței judecătorești.

Totodată, Colegiul reiterează că în conformitate cu prevederile art. 12¹ alin. (3) Cod de procedură civilă, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, se amînă pledoariile.

Din considerentele enunțate, Colegiul ajunge la concluzia de a admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesiza Curtea Constituțională pentru verificarea

constituționalității prevederilor legale.

În conformitate cu art. 12¹ Cod de procedură civilă, art. 195, 230 Cod administrativ, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

d i s p u n e :

Se admite cererea apelantului Arhip Anatolie privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor punctului 2) litera b) al Hotărârii Guvernului nr.78 din 1994 "cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar", în partea sintagmei - „dar nu mai mare decât media lunară prevăzută pentru militari și persoanele din corpul de comandă în ministerele de unde au fost detașați”, prin prisma art. art. 4, art. 7, art. 16 alin. (2), art. 20, art. 23 alin. (2), art. 26, art. 46 alin.(1)-(3), art. 47, art. 54 și art. 102 alin. (2) ale Constituției Republicii Moldova.

Se remite în adresa Curții Constituționale sesizarea apelantului Arhip Anatolie privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se amână examinarea cauzei în ordine de apel, până la pronunțarea de către Curtea Constituțională asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului, judecătorul

/semnat/

Bostan Angela

/semnat/

Mîra Ghenadie

Judecătorii

/semnat/

Dașchevici Grigore

Copia corespunde cu originalul, Judecător

Dașchevici Grigore